

TRI IZVORA MOLITVE SVETOG FRANJE ASIŠKOG

Franjo Asiški mnogim svojim vrednotama nadilazi svaku osrednjost svoga vremena i čitave crkvene povijesti. Iz onoga što nam zapisaše o njemu, ili nam je on sam ostavio, sasvim je očito da je takav i u svom molitvenom izrazu. Svi životopisci — stariji i noviji — potvrđuju sažeto i cjelovito svjedočanstvo o Franji molitelju: »Više nije bio čovjek koji moli, nego je čitav postao molitva.«¹

Osobitost Franje Asiškog vidimo u tome što se u molitvi, kao i u svemu ostalom, dao voditi od Duha Voditelja i Crkve Učiteljice, u duhu vlastite karizme. Iz takvog nam je ozračja izišao i obuzet stvaralaštvom. Čini nam se da baš tu negdje treba vidjeti temeljne oznake Franjine molitve. Svjedoci — očevici, kao što su Thomas de Celano i, nešto kasnije, sv. Bonaventura, pružaju s time u vezi izvanredna svjedočanstva. Ovdje ćemo im često dati riječ.

Molitelj nadahnut Biblijom — Kristom

Franjo Asiški je bio neuk čovjek, kako i sam za sebe često kaže.² Međutim, svjedočanstvo Celana i Bonaventure³ dopuštaju nam zaključiti da Franjo i nije bio tako neuk kako je za sebe tvrdio. Znano nam je da je bio pismen i da je mogao čitati, ali svečeva poniznost s jedne strane, te opasnost oholosti zbog znanja s druge strane, učinila je od Franje čovjeka koji je stvarno čeznuo samo za Božjim znanjem i Božjom mudrošću. Biblija mu je zacijelo bila najdraža knjiga. Svud mudrost života nalazio je u Riječi Pisma: »Često je čitao svete knjige — tvrdi Celano — i ono što je jednom ušlo u njegov duh, to bi zapisao neizbrisivim slovima u svoje srce.«⁴ Gotovo identično svjedočanstvo daje nam i sv. Bonaventura: »Kada bi blaženi Franjo čitao svete knjige, nikad ne bi zaboravio što bi iz njih naučio; tolikim je osjećajem pameti i srca čitao i razumijevao Sveto pismo.«⁵

Iz gornjih citata ne treba zaključiti da je sv. Franjo bio stručnjak u Sv. pismu. Naprotiv, isti nas Celano upozorava da se Franjino znanje ne temelji na studijskom proučavanju Božje riječi, nego — rekli bismo danas — na karizmatičkom shvaćanju Božje poruke.⁶

¹ Thomas de Celano, *Vita secunda s. Francisci Assisiensis*, Ad Claras Aquas (Quaracchi 1927), str. 99.

² Usp. *Spisi sv. Franje*, Sarajevo 1974., str. XII.

³ Usp. Celano, cit. dj., str. 105; Sv. Bonaventura, *Legendae duae de sancti Francisci seraphici*, Ad Claras Aquas (1923), str. 113, 114.

⁴ Celano, cit. dj., str. 105.

⁵ Sv. Bonaventura, cit. dj., str. 114.

⁶ Usp. Celano, cit. dj., str. 105.

Takav pristup Božjoj riječi postade za Franju izvor i pravilo života. temelj njegova ponašanja i nadahnuće njegova izraza. Biblija će prožeti i Franjin život i Franjinu riječ. Nije stoga čudno što nam njegove molitve često pružaju sliku interpretirane Božje riječi. Iako nam je poznato da je Franjo ponekad molio učenu Braću da njegove spise ispune citatima Biblije umjesto njega,⁷ sasvim je vidno da je Franjin osobni molitveni izraz vrlo bliz, ponekad čak identičan biblijskom. Usporedimo za ilustraciju samo nekoliko Franjinih molitava s tekstovima Biblije.

Pjesma stvorova, koja je najprije molitva⁸ pa tek zatim literarno umijeće, vrlo je slična molitvi triju mladića u užarenoj peći (Dn 3, 57—88). Evo kako izgledaju jedna uz drugu te dvije molitve nad stvorenjima:

Pjesma stvorova

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po svim stvorenjima svojim,

navlastito po bratu našem
Suncu, ... po mjesecu i
zvjezdama ...

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu vjetru, po zraku, po
oblačnom i svakom vremenu ...

Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestri vodi ...
Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu ognju ...
Hvaljen budi, Gospodine moj,
po majci našoj zemlji ...

Hvalospjev triju mladića

Sva djela Gospodnja,
blagoslivljajte Gospoda.

Sunce i mjeseče,
blagoslivljajte Gospoda;
Zvjezde nebeske,
blagoslivljajte Gospoda.

Svi vjetrovi,
blagoslivljajte Gospoda;
Munje i oblaci,
blagoslivljajte Gospoda ...

Sve vode nad nebesima,
blagoslivljajte Gospoda ...
Ognju i žare,
blagoslivljajte Gospoda ...
Zemlja neka blagoslivlje
Gospoda ...

Tu sasvim izuzetnu Franjinu molitvu treba, dakle, najprije vidjeti kao molitvu koja ima velike sličnosti s biblijskom molitvom triju mladića. Franjo će zacijelo i po takvim biblijskim molitvama zavoliti stvorenja i s njima ući u tajnoviti dijalog koji će se pretvoriti u svekozmičku hvalu Stvoritelju.

Biblijski govor zapažamo i u drugim Franjinim molitvama. U **Pohvalama Bogu**, npr., prepoznavamo mnoge biblijske izraze, uzete najčešće iz

⁷ Usp. **Spisi**, str. XXXIV.

⁸ Isto, str. XXVIII.

proroka i Apokalipse.⁹ Zaključni dio te molitve, gotovo je doslovno pre-rečen blagoslov iz knjige Brojeva. Sličnost je očita:

Franjo (bratu Leonu)¹⁰

Gospodin te blagoslovio
i sačuvao.
Pokazao ti lice svoje i
smilovao ti se.
Svratio pogled svoj na tebe
i dao ti mir.
Bog te blagoslovio,
brate Leone!

Brojevi (6, 24—26)

Neka te blagoslovi Jahve
i neka te čuva.
Neka te Jahve licem svojim
obasja, milostiv neka ti bude!
Neka pogled svoj Jahve svrati
na te i mir ti donese!
Tako neka stavljaju moje
ime nad sinove Izraelove,
i ja ću ih blagoslivljati.

Posebno je zanimljivo vidjeti koliko je Franjo cijenio molitvu psalama. »Blaženi je Franjo — kaže sv. Bonaventura — psalme izgovarao s tolikom ljubavlju i pobožnošću kao da je neprestano imao Boga pred sobom; a kada bi se u njima spominjalo Gospodinovo ime, izgledalo je kao da se preobrazuje u davanju časti, i pokazivao je posebno veselje i bio toliko ganut ljubavlju Gospodinovom i poštovanjem prema Bogu kao ni pred kojom drugom stvari.«¹¹ Čini se da sv. Bonaventura tim izvještajem ne pretjeruje, jer nas i sam Franjo učvršćuje u toj tvrdnji, osobito svojim skladno komponiranim psalmima.¹² Časoslov muke Kristove, koji se u životopisu sv. Klare — vrlo vjerojatno od Celana — izrijeком spominje kao djelo sv. Franje,¹³ sav je prožet stihovima iz psalama i citatima iz drugih dijelova Sv. pisma.

Podudarnost Franjinih molitava s biblijskim, sasvim vidna i u drugim sačuvanim molitvama sveca, uvjerava nas o jednom odnosu — u istima spontanom i voljnom — prema Riječi života. Radi se zapravo o posvemašnjoj okrenutosti čovjeka Franje prema Bogu i prema svakoj riječi koja izlazi iz ustiju Svevišnjega. Za njega je poručena Božja riječ značila dvoje: *čuti* i *živjeti*. To dvoje se opet pretvaralo u jedno: život po Bogu i u Bogu!

Svu tu molitvenu nadahnutost nad Biblijom i biblijski govor, naučio je Franjo od samog Krista. Znano nam je naime kako se i sam Gospodin Isus u svom molitvenom izrazu često služio Biblijom. Za Franju je Kristovo držanje zaista od životne važnosti. »Čitava je Franjina duša bila ispunjena njegovim Kristom; sve je posvećivao Kristu, ne samo srce, već i čitavo tijelo.«¹⁴ Zato je i njegova molitva bila molitva s Kristom. Čitavim

⁹ Isto, str. 64.

¹⁰ Usp. isto, str. 61.

¹¹ Sv. Bonaventura, cit. dj., str. 110.

¹² Usp. **Spisi**, str. 65—78.

¹³ Isto, str. XXIX.

¹⁴ Celano, cit. dj., str. 98.

svojim bićem Franjo se želio pretočiti u Krista, i činiti ono što je Krist činio na zemlji.¹⁵ Nije stoga čudno što mu se pripisuje i poznata interpretacija molitve Gospodnje — Očenaša.¹⁶

Molitelj nadahnut crkvenošću

Franjo Asiški nije bio liturgičar. Treba ipak jasno reći da se Franjo i na tom prostoru izdiže iznad svog vremena. Njegova vizija Crkve, koja nije plod ekleziološkog proučavanja nego život jednog bića povezanog s Kristom, potiče Franju da i putem liturgijske molitve popravlja Crkvu koja se ruši. Franjo će svojim moliteljskim nastojanjem pokazati da je doista »*vir catholicus et totus apostolicus*«. Obuzimala ga je težnja da sve ljude pomiri i da svi pomireni zajedno hvale Boga. Bilo mu je stalo da glava i udovi, hijerarhija i narod, zajedno mole, ili da barem mole, kako se to u teologiji kaže, *in persona Ecclesiae*.

U takvom će eklezialnom pristupu Franjo — ne toliko teološki koliko intuitivno — postati velik pobornik molitve Crkve, ili liturgijske molitve. Što više, on će htjeti da njegova Braća, putujući po svijetu kao putnici i pridošlice, pokazuju primjer molitve Crkve, tj. molitve hijerarhije i naroda Božjeg.

Ono što Franjo na račun svetog bogoslužja kaže u trećem poglavlju Potvrđenog pravila, odigrat će veliku ulogu u nastojanju da se u Crkvi ujednači sveto bogoslužje. Tamo se kaže: »Klerici treba da obavljaju božansku službu po rasporedu svete Rimske Crkve, osim psaltira, mogu imati i časoslov.« Slično se naređuje u Prvom ili nepotvrđenom pravilu: »Klerici neka drže časoslov i mole za žive i pokojne kako običavaju klerici Rimske Crkve« (pogl. 3).

Franjino stajalište s obzirom na liturgijsku molitvu Crkve značajna je novost. Poznato je, naime, da su Redovi i lokalne Crkve u tom razdoblju još uvijek imale veliku liturgijsku slobodu. Partikularnosti su bile jako naglašene. Znano nam je, npr., da će i dominikanski red — nastao u razdoblju kad i franjevački — odrediti posebnosti u bogoslužju za sve članove svoga reda.¹⁷ Takvo stajalište je bilo posve razumljivo i stoga redovito. Franjo je u tome poseban. Iako je u mnogočemu i na svoj način bio osporavatelj, on će ovdje još jednom očitovati duboku želju da ostane usko povezan s papom i Rimskom Crkvom. Mnogo mu je bilo stalo da tu povezanost žive i promiču braća koja mu je Gospodin dao. Molitva bijaše povlašteno mjesto takve povezanosti.

Najizrazitije se taj liturgijski duh očitovao u promicanju liturgije časova. Povjesničari liturgije se slažu da je časoslov Rimske kurije pro-

¹⁵ Sv. Bonaventura, cit. dj., str. 80.

¹⁶ Usp. Spisi, str. 81.

¹⁷ I. H. Dalmais, *Initiation à la liturgie*, DDB (1958), str. 205.

širen po Evropi upravo zaslugom Franjevac¹⁸ Inocent III., koji je u razdoblju odobrenja franjevačkog pravila (1223) obavio i reformu časoslova, u Franjevcima nalazi prve promicatelje te važne molitve Crkve.¹⁹ Tako je Franjevački red prvi u Katoličkoj Crkvi koji prihvaća liturgiju časova Rimske kurije.²⁰ Kasnije će takva nastojanja nešto oslabiti u korist ponovnog vraćanja na vlastitosti Reda, osobito u pitanju sanktorala.²¹

Značajno je i Franjino stajalište u vezi s govorenjem mise. Nalazimo se u razdoblju kada jedva nastaje praksa da jedan svećenik privatno, iz pobožnosti ili stipendija, govori više misa dnevno.²² Ali baš u doba sv. Franje, zbog povećanog broja svećenstva — i mnogi redovnici su svećenici — broj privatnih misa opet raste. Kako je među članovima Male Braće bilo već tada mnogo svećenika, Franjo i u ovom pitanju još jednom djeluje autentično, u izvornom liturgijskom duhu. U *Pismu općem saboru Male braće* ovako piše: »Opominjem i potičem u Gospodinu da se po propisima svete Crkve u mjestima u kojima braća borave dnevno samo jedna misa slavi. Ako bi u mjestu bilo više svećenika, neka se drugi iz ljubavi zadovolje slavljem mise jednoga.«²³ Očito je da se radi o osjećaju prema pravom vrednovanju euharistijskog slavlja, što je inače u skladu s normama tadašnjeg pape, Inocenta III. Takva je praksa ujedno bliže prastaroj praksi Crkve i nama danas. Ona, međutim, otkriva i jednu drugu činjenicu, povezanu s misom. Iz Franjina pisma se vidi da koncelebracija nije u širokoj primjeni, iako je — znamo to iz drugih izvora — u nekim okolnostima dozvoljena.²⁴ Ali kad već nije u praksi verbalna koncelebracija, onda je Franjo želio da bude prisutna barem ona duhovna, koja jednako povezuje braću, sabranu uz oltar Kristov.

Franjo nije nikakav liturgijski reformator, ali nam — kako vidjesmo — povijest svjedoči da je i na tom području odigrao veliku ulogu. U taj ga je smjer okrenula njegova crkvenost kojom je bio ispunjen.

Molitelj nadahnut stvorenjima

Jedno sažeto svjedočanstvo Celana najbolje će nas uvesti u ovaj dio Franjina moliteljskog odnosa: »Tko može dovoljno izraziti slatkoću koju

¹⁸ O tome, između ostalih, govore ovi autori: Dom. P. Salmon, *L'office divin*, Cerf (Paris 1958), str. 40 i dalje; T. Klauser, *Petite histoire de la liturgie occidentale*, Cerf (Paris 1956), str. 68; A. G. Martimort, *L'Eglise en Prière*, Desclée et Cie 1961, str. 841.

¹⁹ Usp. A. G. Martimort, cit. dj., str. 840.

²⁰ Isto, str. 840.

²¹ Usp. I. H. Dalmais, cit. dj., str. 206.

²² Papa Leon III. (IX. st.) imao je običaj da ponekad reče i devet misa dnevno; Inocent III. (XIII. st.) dozvoljavat će tek binaciju, i to iz opravdanih pastoralnih razloga, usp. J. A. Jungmann, *Missarum sollemnia*, Montaigne (Paris), str. 273. i 275.

²³ *Spisi*, str. 48.

²⁴ Usp. A. G. Martimort, cit. dj., str. 321.

je (Franjo) osjećao dok je u stvorenjima promatrao mudrost, moć i dobrotu Stvoritelja.«²⁵ Franjo je pred stvorenjima naprosto začuđen čovjek. Ta začuđenost je čak išla do mjere koju bi običan čovjek brzo okrstio nečim što nije normalno. Međutim, ovdje se s pravom smije reći da je nenormalno i čudno što se ljudi ne čude, sve je čudno što se zbiva pred našim očima: čudno je što sunce sjaji i grije, čudno je što mnoge zvijezde sve-mirom kruže, čudno je što zemlja daje plodove i što rastu stabla, čudno je što postoji more, što rijeke izviru i što potoci teku... Sve je čudno. *Sve je čudo!* Ništa nije po sebi razumljivo, i najčudnije od svega jest što ljudi pored svega toga prolaze nezačuđeni. Baš to nije razumljivo!

Samo je zadivljen čovjek — čovjek koji je u sebi sačuvao djetinji (ne djetinjasti) odnos pred pojavama koje se danomice izmjenjuju pred našim očima — mogao moliti sa stvorovima. »Što da kažem — piše Celano o Franji — o nižim stvorenjima, kad se i za pčele u zimi, da ne bi klonule od studeni, brinuo da im se providi med ili odlično vino? Uspješnost njihovog djela i izvrsnost umijeća toliko je hvalom uzdizao na slavu Božju, da bi vrlo često cijeli dan proveo hvaleći njih i ostale stvorove. Kao što su nekoć tri mladića — zaključuje Celano — stavljena u peć gorućeg ognja, pozivali sve stvorenje da hvali i veliča Stvoritelja svekolikog stvorenja, tako i ovaj čovjek, pun duha Božjega, nije prestajao veličati, hvaliti i blagoslivljati Stvoritelja i Upravitelja svega u stvarima i stvorenjima.«²⁶

Sjedinjen u svekozmičkom vapaju sa cjelokupnim stvorenjem Franjo Asiški stvara molitvu stvorova. On, u stvari, oživljuje sve stvorenje koje, i u Franjinu doživljavanju kao i u Pavlovu (usp. Rim 8, 22), moli i uzdiše za otkupljenjem. U takvom stavu prepoznavemo simbolični govor, što vođi na same izvore stvorenoga. Sve stvorene stvarnosti za Franju postaju područje razgovora sa Stvoriteljem. U tom smislu stvari i osobe, kao vidljive stvarnosti, postaju rječite za čovjeka koji je vidjelac, koji znade čitati slova stvorenog svijeta. Sve stvoreno, promatrano kao simbol, za Franju postaje mjesto na kojem on pronalazi govor sa transcendentnim.

Takav nas molitveni govor zadivljuje i uči. Franjo Asiški je po tome sasvim izuzetan u cjelokupnoj povijesti Crkve. Zaljubljen i začuđen nad stvorenjem on gotovo ide k oživljavanju i poosobljenju svega, a sve to opet zbog njegova životnog osjećaja Božje prisutnosti u svemu. »Toliko je Franjo vjerovao u prisutnost Boga da bi ga površni promatrač mogao ubrojiti među panteiste... Razumije se da je on u svemu vidio samo odraz raznih vlastitosti Božjeg bića. U nerazumnima je vidio 'vestigium Dei — trag Božji', a u razumnima 'imaginem Dei — sliku Božju', kako bi rekao Bonaventura.«²⁷

U čitavom molitvenom odnosu sv. Franje prema stvorenjima, ističu se neke posebne značajke. Na čas se zaustavimo na njima.

²⁵ Celano, cit. dj., str. 84.

²⁶ Isto, str. 85.

²⁷ Dr Marijo Šikić, ofm, **Bonaventurino tumačenje religioznog iskustva sv. Franje asiškog** (rukopis predavanja održanog na kongresu u Zagrebu, 11. IX 1974., uz 700. obljetnicu smrti sv. Bonaventure, str. 9.

Ono što nas na prvi pogled osvaja u Franjinoj molitvi sa stvorenjima jest *spontanost i jednostavnost*. Franjo se sa stvorenjima ponaša gotovo kao sa osobama. Naziva ih braćom i sestrama: brat sunce, sestra zemlja, brat mjesec, sestra pčela, brat crv... Franjo gleda stvorenja i njima se divi, ali on gleda i kroz stvorenja. »Jasno je — kaže E. Leclerc — da Franjo, kad kaže 'sestra voda, koja je vrlo korisna, smjerna, dragocjena, i čista', da doživlje u pamet nešto dublje, šire i izvornije od onoga što kemičar označava formulom H₂O.«²⁸ Franjo prodire u izvorno stanje stvorenja, ali ne kao biolog ili kemičar, nego jednostavnošću otvorene duše. To je zapravo stanoviti poetski, intuitivni i kozmički govor. Zato »ovdje poetski govor o stvarima upućuje na dublji govor. Svako počelo koje se veliča potsjeća na stvarnost koja je u isti mah bliza i daleka, providna i neistraživa, izvanjska i intimna: stvarnost koja očituje u isti mah bistri pogled djeteta i pogled nedostupnih dubina duše.«²⁹

Franjin nam molitveni govor zatim otkriva dušu čovjeka koji je želio postići *potpuno pomirenje sa stvorenim svijetom*. Takvo pomirenje vodi do potpunog sklada i ravnoteže u odnosu sa sobom i s Bogom. Zato poetski govor, za kojim Franjo nije prvenstveno išao, ovdje postaje živo molitveno iskustvo, iskustvo koje prelazi u odnos, ponekad vrlo zahtjevan i naporan. Da bi se ostvario takav odnos treba nadići narcizoidnu zaljubljenost u sebe i postati sposoban darovati se Stvoritelju i stvorenjima. Franjo će tek iza dugog napora i mnogih borbi postati sposoban za takav odnos. Značajno kaže za njega već citirani D. Leclerc: »On, građanin profinjenih osjećaja, prihvaća siromašni život među počelima prirode, posve blizu njih, bez zaštite i obrane, bez ikakve pa i najmanje želje za vlašću i posjedovanjem. On se privikava da ih upozna na taj način da im se podloži. Ima jedna tvrda i opora strana Franjina iskustva s prirodom.«³⁰

Samo uz cijenu takvog napora Franjo postaje sposoban da živi »u miru« sa stvorenjima, i da s njima započne osobit molitveni govor. Celano nam svjedoči da je taj govor Franjo stvarno prakticirao: »Kad bi našao rukovet cvijeća, tako mu je govorio i na Gospodnju ga hvalu pozivao kao da cvijeće ima razum.«³¹

Cilj Franjinog molitvenog govora sa stvorenjima je, kako nas uvjerrava i gornji citat Celana, *slaviti Gospodina*. Zato se Franjin duhovni život i njegov odnos prema Bogu, ne može zamisliti bez odnosa prema stvorenjima. »Čovjek koji se želi roditi u Duhu, treba prihvatiti da se pobratimi s vodom, . . ., s vatrom, s vjetrom, sa zemljom. On se, u divljenju i pjesmi, mora bratimiti sa svim stvorovima.«³²

²⁸ Eloi Leclerc, *Le cantique des créatures ou les symboles de l'union*, Le signe (Fayard 1970), str. 245.

²⁹ Isto, str. 246.

³⁰ Isto, str. 250.

³¹ Celano, cit. dj., str. 89.

³² Eloi Leclerc, cit. dj., str. 255.

Takav je bio molitveni govor čovjeka Franje sa stvorenjima. Bio je to zapravo izvoran i snažan govor simbola, izrečen u posve jednostavnoj i stoga velikoj duši Asiškog sveca.

Umjesto zaključka

Sve što smo gore rekli upućuje nas na istinitost nekih zaključaka i na opravdanost jednog ozbiljnog pitanja. Zaključci se odnose na Franju koji je živio nekad, a pitanje na Franjevce koji žive danas. Iznosimo jedno i drugo.

1. Obično se kaže da je Franjina duhovnost, pa time i molitvenost kristocentrična. Da, ona to jest, ali je ona gotovo isto toliko i teocentrična i pneumatska.³³ Ona je, osim toga, još i jako marijanska.³⁴

Unutar tog duhovnog prostora, svetac iz Asiza je smjestio život vlastite duše, život ispunjen dubokom težnjom da dosegne Boga i da zagrlji stvorenja. Iz toga se u Franji rodiše mnoge kreposti:

- vjera u Boga i u ljude, vjera u svijet vidljivi i nevidljivi;
- poniznost pred Jakim, Velikim, Svevišnjim, Svemogućim i Svetim;
- poslušnost, proizišla iz posvemašnje želje da služi Bogu, ljudima i stvorenjima;
- siromaštvo ili želja da posve oslobođen posjedovanja uđe u vlasništvo Gospodara sviju stvari.

2. Franjo je jako volio molitvu u zajednici, ali je često nalazio vremena i za molitvu u samoći. Danas je više u krizi ovaj drugi oblik, zato ga ovdje ističemo. Kod Franje očito nije bio u krizi: »Često se povlačio u samoću kako bi se mogao baviti samo Bogom, što ga nije priječilo, kada je to trebalo, da k srcu uzme potrebe bližnjega i da se zauzeto zalaže za njegov spas. Zatim se opet vraćao molitvi, kao u dobro zaštićenu luku: ne u kratku, površnu i nestrpljivu molitvu, nego u dugu, posve nutarnju i smirenom poniznošću ispunjenu molitvu.«³⁵

3. Franjo je molitelj stvaralac. On je izvoran i onda kad interpretira, jer se radi o interpretaciji koja silno obogaćuje. On je, npr., sasvim originalan kad poosobljuje hvalospjev triju mladića ili kad na određenu temu pronalazi i sabire u jedinstvenu cjelinu stihove psalama, kako smo gore vidjeti. Često je Franjo i sasvim izvoran.³⁶

³³ Bog Otac i Bog Duh Sveti spominju se vrlo često u Franjinim spisima — usp., npr., pogl. 21. i 22., Nepotvrđenog Pravila, **Spisi**, str. 18—20.

³⁴ Sv. je Franjo izrekao mnogo molitava u čast Bl. Djevice Marije, od kojih nam se samo neke i sačuvaše: usp. **Spisi**, str. 63; uz časoslov muke Kristove uz svaki bi psalam izgovarao antifonu »Presveta Djevice Marijo«, u **Spisi**, str. 65 i dalje.

³⁵ Celano, **Vita Prima sancti Francisci Assisiensis**, Ad Claras Aquas (Quaracchi 1926), str. 75.

³⁶ Usp. **Spisi**, str. 60, 63, 79 i drugdje.

Sasvim je vidno, čitajući Franjine molitve, da se radi o stvaraocu-pjesniku. Nema tu ničeg knjiškog ili naučenog, ali je sve i umjetnički i misaono vrijedno.

Takav je bio molitelj Franjo u svoje vrijeme!

Kakva je molitva Franjevaca danas?

Radi se o vrlo ozbiljnom pitanju. Ovdje nije moguće na nj odgovoriti. Ovo što slijedi mogao bi biti samo uvod u odgovor na to pitanje.

Usprkos vjekova koji nas dijele i različitosti mentaliteta, sličnost Franjina i našeg vremena očita je. Zato nas sv. Franjo može nadahnuti i danas.

Franjo se nije razlikovao od karizmatika svog vremena po tome što je bio manje osporavatelj ili što je manje tražio nove putove, nego što se je više osjećao organski povezan s Crkvom. Bez te vrednote on bi bio, zajedno s mnogim suvremenicima, davno zaboravljeni novator. Franjo je spašen crkvenošću.

Spontane molitve — danas njegovane u mnogim crkvenim sredinama — mogu za franjevce značiti poticaj da se (ponovno) nađu između svog Utemeljitelja, koji je izrekao mnogo divnih molitava, i današnje čovjekove duše koja osjeća potrebu izvornog i osobnog razgovora s Ocem koji je na nebesima i na zemlji.

POZDRAV MAJCI BOŽJOJ

Budi pozdravljena sveta Gospođo, presveta Kraljice, Bogorodice Marijo, koja si uvijek Djevica, izabrana od presvetog Oca nebeskog, koju je posvetio sa svojim presvetim ljubljenim Sinom i Duhom Tješiteljem, u kojoj je bila i jest sva punina milosti i svako dobro.

Budi pozdravljena, dvoru njegov.

Budi pozdravljena, prebivalište njegovo.

Budi pozdravljena, kućo njegova.

Budi pozdravljena, ruho njegovo.

Budi pozdravljena, službenice njegova.

Budi pozdravljena, majko njegova

i sve svete kreposti, koje se po milosti i rasvjetljenju Duha Svetoga razlijevate u srca vjernika, da Bogu od nevjernika napravite vjernike.

Sv. Franjo Asiški